

PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY

Poslanecká sněmovna

2008

V. volební období

407

Vládní návrh

kterým se předkládá Parlamentu České republiky k vyslovení souhlasu
s ratifikací

**Lisabonská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu
o založení Evropského společenství**

N á v r h

U S N E S E N Í

Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky

k vládnímu návrhu, kterým se předkládá Parlamentu České republiky k vyslovení souhlasu
Lisabonská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropské
unie

Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky d á v á s o u h l a s k r a t i f i k a c i
Lisabonské smlouvy pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropské
unie.

Předkládací zpráva

pro Parlament České republiky

I. Důvody a postup sjednávání Smlouvy v rámci Evropské unie

Evropská unie je mezistátním integračním uskupením, existujícím na smluvním základě dvou zakládajících smluv: Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o založení Evropského společenství (dále jen „Smlouvy“ či jednotlivě „Smlouva o EU“ či „SEU“ a „Smlouva o ES“). Jednou z příčin změn uvedeného smluvního rámce je rozšiřování počtu členů Evropské unie a s tím spojený požadavek na zajištění jejího efektivního fungování. V této souvislosti bylo v roce 2001 na zasedání Evropské rady v Laekenu konstatováno, že současný smluvní základ (ve znění Smlouvy z Nice) není dostatečný pro zajištění efektivního a demokratického fungování rozšířené Evropské unie.¹ Laekenská deklarace formulovala čtyři základní témata, s nimiž se EU musí do budoucna vypořádat: (i) lepší rozdělení a definování kompetencí EU, (ii) zjednodušení právních nástrojů EU; (iii) více demokracie, transparentnosti a efektivnosti; a (iv) ústavní uspořádání EU (zjednodušení základních smluv).

Odpovědí na Laekenskou deklaraci měla být Smlouva o Ústavě pro Evropu (dále jen „Ústavní smlouva“), tedy mezinárodněprávní dokument komplexně nahrazující dosavadní Smlouvy, který měl ambicí zajistit efektivní, transparentní a demokratické fungování Evropské unie čítající více než 25 členských států. Ačkoliv většina členských států Evropské unie Ústavní smlouvu ratifikovala, Francie a Nizozemsko ji v referendu odmítly (referendum ve Francii proběhlo dne 29. května 2005, v Nizozemsku dne 1. června 2005). Řada států následně její ratifikaci pozastavila a některé státy dospěly k závěru, že se po dvojím odmítnutí již nemá smysl Ústavní smlouvou nadále zabývat. Bylo tudíž třeba najít alternativní řešení pro splnění zadání Laekenské deklarace. Vůdčí role se zhostila Spolková republika Německo, která předsedala Radě EU v první polovině roku 2007. Německé předsednictví v návaznosti na závěry Evropské rady z června 2006 předložilo dne 14. června 2007 zprávu,² založenou na rozsáhlých konzultacích s členskými státy. Zpráva obsahující zhodnocení stavu jednání ohledně Ústavní smlouvy posloužila jako základ pro další rozhodnutí Evropské rady o tom, jak pokračovat v reformním procesu smluvního rámce Evropské unie.

Evropská rada přijala na svém zasedání v Bruselu ve dnech 21.-22. června 2007 Závěry předsednictví³, jejichž součástí byla mimo jiné Příloha I obsahující Mandát pro mezivládní konferenci (dále jen „mandát“). Tento mandát tvořil výhradní základ a rámec pro práci konference zástupců vlád členských států Evropské unie (dále jen „mezivládní konference“). Evropská rada tak vyslovila souhlas se svoláním mezivládní konference a pověřila portugalské předsednictví Rady (PT PRES), aby postupovalo v souladu s čl. 48 Smlouvy o Evropské unii tak, aby konference mohla být zahájena do konce července 2007. Evropská rada výslovně zavázala PT PRES k tomu, aby vypracovalo návrh Smlouvy pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství (dále jen „Lisabonská smlouva“)⁴ v souladu s obsahem mandátu a poté předložilo tento návrh Smlouvy mezivládní konferenci ihned po jejím zahájení.

¹ Deklarace o budoucnosti Evropské unie, přijatá Evropskou radou na jejím zasedání ve dnech 15.-16. prosince 2001.

² Dokument č. 10659/07 POLGEN 67, ze dne 14. června 2007.

³ Dokument č. 11177/07 CONCL 2, ze dne 23. června 2007.

⁴ Původně pracovně označovaná jako Reformní smlouva.

Dne 23. července 2007 byla v rámci zasedání Rady pro všeobecné záležitosti a vnější vztahy (GAERC) formálně zahájena mezivládní konference, během níž měl být vypracován na základě předloženého návrhu konečný text Lisabonské smlouvy v souladu s mandátem schváleným na zasedání Evropské rady ve dnech 21.-22. června 2007. Návrh textu Lisabonské smlouvy byl projednán a upraven skupinou právních expertů z členských států Evropské unie pod vedením generálního ředitele Právní služby Rady Jean-Claude Pirise v souladu se zadáním obsaženým v mandátu schváleného Evropskou radou. Návrh Lisabonské smlouvy byl finalizován a schválen na neformálním zasedání Evropské rady v Lisabonu ve dnech 18.-19. října 2007 a následně má být podepsán v Lisabonu dne 13. prosince 2007.

II. Obsah Lisabonské smlouvy⁵

V současné době tvoří primární právo ES/EU dvě základní smlouvy: Smlouva o Evropské unii a Smlouva o založení Evropského společenství.⁶ Sjednávaná Lisabonská smlouva pozmění stávající Smlouvy a zapracuje do nich změny vyplývající z mezivládní konference z roku 2004, v rámci níž byla přijata Ústavní smlouva. Ústavní smlouvy však byla prostřednictvím Lisabonské smlouvy zapracována pouze v rozsahu, který stanoví mandát. Z právního hlediska tedy obě současné Smlouvy zůstanou v platnosti, Lisabonská smlouva je nenahradí, pouze je pozmění, a to metodou stanovenou mandátem. Na jejím základě tak dochází ke změně stávajících Smluv obdobným způsobem, jakým bylo znění Smluv pozměněno Smlouvou o EU (Maastrichtskou smlouvou), Amsterodamskou smlouvou a Smlouvou z Nice.⁷

Lisabonskou smlouvu tvoří dvě základní části, přičemž jedna část obsahuje znění změn Smlouvy o EU a druhá obsahuje znění změn Smlouvy o ES včetně jejího přejmenování na Smlouvu o fungování Evropské unie (dále jen „SFEU“). Z právního hlediska tak Lisabonská smlouva představuje smlouvu, která pouze mění, ale neruší stávající smluvní základ ES/EU se všemi jeho protokoly, přílohami a Akty o přistoupení. Smlouva o EU a Smlouva o fungování EU nebudou mít ústavní charakter. Terminologie používaná v celém textu zmíněných Smluv odráží tuto změnu oproti Ústavní smlouvě: není používán výraz „ústava“, funkce „ministra zahraničních věcí Unie“ se nově nazývá „vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku“, označení „zákon“ a „rámcový zákon“ jsou vypuštěna a stávající označení „nařízení“, „směrnice“ a „rozhodnutí“ jsou zachována. Obdobně pozměněné Smlouvy neobsahují žádný článek zmiňující symboly EU, jako například vlajku, hymnu nebo heslo. V návrhu Lisabonské smlouvy není rovněž obsaženo ustanovení, které by výslovně stanovilo přednost práva EU před právem členských států.⁸

⁵ Odkazy na jednotlivé články návrhu Lisabonské smlouvy (včetně Listiny základních práv Evropské unie a Závěrečného aktu) vycházejí z pracovní verze překladu vytvořeného právními lingvisty sekretariátu Rady EU (dokumenty SN 4579/07 REV 1, SN 4475/07 REV 1, SN 4629/07 REV 1 z 20. listopadu 2007)

⁶ Pro úplnost je třeba uvést, že kromě těchto dvou Smluv náleží do kategorie primárního práva také Smlouva o založení Evropského společenství pro atomovou energii (Euratom), která rovněž zůstane v platnosti, ve znění změn provedených Lisabonskou smlouvou. Euratom však bude mít i nadále vedle Evropské unie samostatnou právní subjektivitu.

⁷ Úř. věst. ES, C 191 ze dne 29.7.1992/ C 340 ze dne 10.11.1997/ C 80 ze dne 10.3.2001.

⁸ Vzhledem k tomu, že článek o přednosti práva Unie již nebude ve Smlouvě o EU obsažen, k Závěrečnému aktu mezivládní konference bude připojeno prohlášení č. 27 o přednosti práva obsahující následující text: „Konference připomíná, že v souladu s ustálenou judikaturou Soudního dvora Evropské unie mají Smlouvy a právo přijímané Uní na základě Smluv přednost před právem členských států, za podmínek stanovených touto judikaturou.“ Součástí prohlášení je rovněž stanovisko právní služby Rady o přednosti práva ES ve znění uvedeném v dokumentu 11197/07 (JUR 260) ze dne 22. června 2007.

Lisabonská smlouva zavádí jednotné užívání pojmu Unie. V čl. 46a novelizované Smlouvy o EU [bod 55) Lisabonské smlouvy] je výslovně stanoveno, že Unie má právní subjektivitu, čímž se explicitně přiznává existence právní subjektivity Unie i v oblastech stávajícího II. a III. pilíře, kterou však *de facto* již měla (viz zejména uzavírání mezinárodních smluv, zastupování Unie jako takové navenek atd.).

Lisabonská smlouva dále významně pozměňuje institucionální rámec Unie, zejména zavedením dvou zcela nových funkcí – stálého předsedy Evropské Rady a Vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku.

Čl. 9b odst. 5 SEU upravuje novou funkci stálého předsedy Evropské rady, který bude volen Evropskou radou na základě kvalifikované většiny na dobu dva a půl roku. Stálý předseda bude předsedat formálním i neformálním zasedáním Evropské rady a vést její jednání. Členský stát vykonávající PRES v Radě bude odpovídat za přípravu sektorových Rad, s výjimkou Rady pro zahraniční věci. Stálý předseda Evropské rady zajišťuje vnější zastupování Unie v záležitostech týkajících se společné zahraniční a bezpečnostní politiky, aniž jsou dotčeny pravomoci vysokého představitele pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku.

Funkce vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku (čl. 9e SEU) slučuje dosavadní funkce vysokého představitele pro společnou zahraniční a bezpečnostní politiku (SZBP), předsedy Rady pro všeobecné záležitosti a vnější vztahy a komisaře pro vnější vztahy (v oblasti SZBP). Vysoký představitel bude jmenován Evropskou radou prostřednictvím kvalifikované většiny a jeho jmenování podléhá souhlasu předsedy Komise. Současně však jakožto místopředseda Komise, spolu s ostatními členy Komise, podléhá schválení Evropským parlamentem. Vysoký představitel bude jednat jako zmocněnec Rady, místopředseda Komise a předseda Rady pro zahraniční věci. Jeho zástupce bude předsedat Politickému a bezpečnostnímu výboru (COPS).

Lisabonská smlouva modifikuje složení Evropského parlamentu. Počet členů Evropského parlamentu (dále jen „EP“) má být snížen ze současných 785 poslanců na 751 (750 poslanců a předseda EP).⁹ Složení EP stanoví z podnětu EP a po obdržení jeho souhlasu jednomyslným rozhodnutím Evropská rada. Maximální počet takto stanovených poslanců nesmí překročit 751; minimální počet na jeden členský stát je 6 poslanců a maximální počet je 96 poslanců.

Mezi další významné změny, které přináší Lisabonská smlouva, náleží jasné vymezení pravomocí EU a jejich rozdělení mezi EU a členské státy, posílení úlohy vnitrostátních parlamentů za účelem efektivní kontroly dodržování principů subsidiarity a proporcionality, potvrzení zvláštní povahy společné zahraniční a bezpečnostní politiky a zavedení mechanismu v oblasti policejní a justiční spolupráce v trestních věcech, který členskými státy umožní zahájit posílenou spolupráci v určité oblasti, zatímco jiným umožní neúčastnit se. Z hlediska zájmů České republiky je významné, že v Prohlášení o vymezení pravomocí (č. 18) připojeném k Lisabonské smlouvě je popsán princip tzv. oboustranné flexibility, který umožňuje přenos pravomocí zpět na úroveň členských států, pokud se jejich výkon na úrovni EU ukáže jako neefektivní. K tomu může dojít buď prostřednictvím změny zakládajících smluv podle čl. 48 odst. 2 až 5 SEU, nebo prostřednictvím zrušení legislativních aktů

⁹ Čl. 9a odst. 2 SEU ve znění kompromisního návrhu přijatého na neformálním zasedání Evropské rady v Lisabonu dne 18. října 2007, kterým se vyhovělo požadavku Itálie o zvýšení počtu italských poslanců o jednoho.

(zejména z důvodu porušení principu subsidiarity nebo proporcionality). Prohlášení v tomto ohledu zdůrazňuje význam ustanovení čl. 208 SFEU¹⁰ - pokud Rada na podnět jednoho nebo více jejích členů požádá Komisi, aby předložila návrh na zrušení legislativního aktu, bude Komise podle svého prohlášení těmto žádostem věnovat zvláštní pozornost.

II.2.1 Členění Smlouvy o EU

Smlouva o EU bude po provedených změnách rozdělena do 6 hlav (současná Smlouva o EU má hlav 8) následovně:

Společná ustanovení – hlava I

Shodně se stávající Smlouvou o EU, jejíž znění bude pozměněno podle ustanovení schválených mezivládní konferencí 2004 ve znění bodů 2)-11) Lisabonské smlouvy.

Ustanovení o demokratických zásadách – hlava II

Toto ustanovení bude převzato z Ústavní smlouvy, konkrétně jejích čl. I-45 a násl., ve znění bodu 12) Lisabonské smlouvy.

Ustanovení o orgánech – hlava III

Opět bude včleněno znění přijaté na mezivládní konferenci 2004 s formulačními změnami, které jsou upraveny v bodech 13)-21) Lisabonské smlouvy.

Ustanovení o posílené spolupráci – hlava IV

Současné znění Hlavy VII stávající Smlouvy o EU bude nahrazeno ustanoveními téměř identickými se zněním Ústavní smlouvy – viz bod 22) Lisabonské smlouvy.

Obecná ustanovení o vnější činnosti Unie a zvláštní ustanovení o společné zahraniční a bezpečnostní politice – hlava V

Hlava V bude vycházet ze současné Hlavy V Smlouvy o EU (ustanovení o společné zahraniční a bezpečnostní politice, čl. 11 a násl. Smlouvy o EU), nicméně se změnami, které jsou obsaženy v Ústavní smlouvě (čl. III-294 až III-308) – viz body 25)-47) Lisabonské smlouvy upravující SZBP a body 48)-53) upravující bezpečnostní a obrannou politiku (ESDP).

Závěrečná ustanovení – hlava VI

Tato hlava bude obsahovat příslušná ustanovení přijatá mezivládní konferencí 2004, a to konkrétně články týkající se právní subjektivity Unie, dobrovolného vystoupení z Unie,¹¹

¹⁰ Toto ustanovení dává Radě možnost požádat Komisi, aby provedla průzkumy, které Rada pokládá za potřebné k dosažení společných cílů, a aby jí předložila veškeré vhodné návrhy. Pokud Komise žádný návrh nepředloží, sdělí Radě důvody.

¹¹ Lisabonská smlouva nově explicitně zakotvuje v čl. 49a SEU možnost každého členského státu dobrovolně vystoupit z Evropské unie. Svůj záměr vystoupit oznámí členský stát nejprve Evropské radě. S ohledem na pokyny Evropské rady Evropská komise následně sjedná a Rada jménem Unie uzavře s dotčeným členským státem dohodu o podmínkách jeho vystoupení a povaze budoucích vztahů s EU. Zakládací smlouvy, jakož i na jejich základě přijaté sekundární a terciární právní předpisy, přestanou být pro vystupující členský stát použitelné

změny Smluv (primárního práva), přistoupení k Unii, vstup v platnost apod. – viz body 54)-61) Lisabonské smlouvy.

II.2.2 Smlouva o ES (nově Smlouva o fungování Evropské unie)

Čl. 2 Lisabonské smlouvy bude obsahovat změny stávající Smlouvy o ES, z níž se stane Smlouva o fungování Evropské unie (SFEU). Nové prvky dohodnuté mezivládní konferencí 2004 budou do Smlouvy vloženy obvyklým postupem formou konkrétních změn. Týkají se druhů a oblastí pravomocí, oblasti použití hlasování kvalifikovanou většinou a postupu spolurozhodování, rozlišování mezi legislativními a nelegislativními akty, ustanovení upravujících prostor svobody, bezpečnosti a práva, doložky solidarity, zlepšení správy eurozóny, horizontálních ustanovení, jako je sociální doložka, zvláštních ustanovení, jako například veřejných služeb, vesmíru, energetiky, civilní ochrany, humanitární pomoci, veřejného zdraví, sportu, cestovního ruchu, nejbližších regionů, správní spolupráce, finančních ustanovení (vlastní zdroje, víceletý finanční rámec, nový rozpočtový proces).

V Lisabonské smlouvě dochází ke změně systému hlasování kvalifikovanou většinou v Radě (čl. 205 SFEU). Účinnost této změny je však odložena na 1. listopad 2014. Kvalifikovaná většina již nebude založena na systému vážených hlasů, ale je vymezena jako nejméně 55% členů Rady zastupujících členské státy, které představují nejméně 65% obyvatelstva těchto států. Blokační menšinu musí tvořit nejméně tolik členů Rady, kolik jich zastupuje nejméně 35% obyvatelstva zúčastněných členských států a ještě jeden člen, jinak se kvalifikovaná většina považuje za dosaženou. Pokud ovšem Rada nerozhoduje na návrh Komise nebo Vysokého představitele, je kvalifikovaná většina vymezena jako nejméně 72% členů Rady zastupujících členské státy, které představují nejméně 65% obyvatelstva těchto států. V Protokolu o přechodných ustanoveních je v období od 1. listopadu 2014 do 31. března 2017 dána členům Rady možnost požádat, aby bylo dané rozhodnutí přijato kvalifikovanou většinou na základě dosavadního systému vážených hlasů. V tomto protokolu je také stanoven způsob výpočtu vážených hlasů pro období do 1. listopadu 2014.¹²

Lisabonská smlouva zavádí tzv. řádný legislativní postup (čl. 251 SFEU), jenž je používán pro přijímání právních aktů Unie, nestanoví-li Lisabonská smlouva jinak. Tento postup spočívá ve společném rozhodování Rady a Evropského parlamentu na návrh Komise. Smlouvy ve zvláštních případech stanoví pro přijetí právních aktů použití tzv. zvláštního legislativního postupu. Právní akty, které byly přijaty legislativním postupem, jsou považovány za legislativní právní akty. Pravomoc přijímat na základě legislativních právních aktů nelegislativní právní akty s obecnou působností, které doplňují nebo pozměňují nepodstatné prvky legislativního aktu, může být legislativním aktem svěřena Komisi (tzv. komitologie). Takovéto akty pak ve svém názvu mají přívlástek „\ přenesené pravomoci“.

V Lisabonské smlouvě je upravena tzv. komunitarizace III. pilíře, jež znamená přesun agendy policejní a justiční spolupráce v trestních věcech do tzv. I. (komunitárního) pilíře EU, upraveného nově v Hlavě IV „Prostor svobody, bezpečnosti a práva“ ve Smlouvě o fungování Evropské unie. V oblasti pravomocí EU dochází k zakotvení některých nových pravomocí,¹³

dnem, ke kterému vstoupí v platnost dohoda o vystoupení. Pro případy, kdy by Evropská unie zdržovala proces vystoupení, stanoví Lisabonská smlouva, že účinky dohody o vystoupení nastanou dva roky po oznámení Evropské radě. Členský stát, který z EU vystoupil, může opětovně podat žádost o přistoupení.

¹² Viz čl. 3 Protokolu o přechodných ustanoveních.

¹³ Mezi tyto nové oblasti pravomocí náleží zejména vzájemné uznávání soudních rozhodnutí v trestních věcech (čl. 69a SFEU), stanovení minimálních pravidel pro mimořádně závažné trestné činy s přeshraničním rozměrem (čl. 69b SFEU) či úprava Úřadu evropského veřejného žalobce (čl. 69e SFEU).

ale zejména ke změnám ve způsobu výkonu stávajících pravomocí – napříště bude používána tzv. komunitární metoda spočívající v uplatňování řádného legislativního postupu a hlasování kvalifikovanou většinou. Tato úprava povede zejména k následujícím důsledkům: (i) posílení úlohy Evropské komise (právo legislativní iniciativy, které však má v oblasti justiční spolupráce v trestních věcech a policejní spolupráce rovněž ¼ členských států); (ii) rozšíření pravomoci Soudního dvora; a (iii) změna účinků právních aktů (budou mít přímý účinek, tj. budou přímo aplikovatelné v právním řádu členských států bez nutnosti další implementace). Zrušení pilířové struktury a sjednocení legislativních nástrojů je však vyváжено posílením kontrolních mechanismů tak, aby nemohlo docházet k nežádoucím zásahům do státní suverenity (např. ve formě tzv. „žluté karty“ a „oranžové karty“, kdy vnitrostátní parlamenty mohou vyjádřit odmítavé stanovisko k legislativnímu návrhu EK, pokud je v rozporu s principem subsidiarity a proporcionality). Rovněž je v oblasti justiční spolupráce v trestních věcech zaveden mechanismus tzv. „záchranné brzdy“ (čl. 69b odst. 3, čl. 69f odst. 3 SFEU): jestliže je členský stát přesvědčen, že legislativní návrh zasahuje do základních zásad jeho systému trestního soudnictví, může záležitost předložit Evropské radě. Pokud není následně dosaženo konsensu, návrh není přijat (pro ostatní státy pak existuje možnost zavedení posílené spolupráce). V případě aktů v oblasti policejní spolupráce a justiční spolupráce v trestních věcech, které byly přijaty před vstupem Lisabonské smlouvy v platnost, je v Protokolu o přechodných ustanoveních stanoveno pětileté přechodné období, v němž se nepoužijí pravomoci Komise vést řízení o porušení Smlouvy (čl. 226 SFEU) a pravomoci ESD zůstávají stejné jako doposud.

V Lisabonské smlouvě se výrazně posiluje úloha vnitrostátních parlamentů. Obecně je jejich role, účast na legislativním procesu a jiné náležitosti upraveny v Hlavě II SEU – Ustanovení o demokratických zásadách. V čl. 8a SEU (zásada zastupitelské demokracie), je stanovena odpovědnost vlád (zástupců vlád) členských států vůči vnitrostátním parlamentům, případně vůči jejich občanům. Specifická úloha vnitrostátních parlamentů je upravena ve zvláštních protokolech připojených k Lisabonské smlouvě - Protokol o úloze vnitrostátních parlamentů v Evropské unii a Protokol o používání zásad subsidiarity a proporcionality. V nich je zejména upravena povinnost přímo předávat návrhy legislativních aktů, které se zasílají Evropskému parlamentu a Radě, také vnitrostátním parlamentům a je posílen mechanismus kontroly subsidiarity - vnitrostátní parlamenty mohou zasílat k legislativním návrhům tzv. odůvodněná stanoviska, přičemž lhůta pro posouzení návrhu je prodloužena z 6 na 8 týdnů.

Dále je zaveden mechanismus tzv. „žluté karty“ („předběžného varování“) - v případě, že proti návrhu legislativního aktu z důvodu nedodržení zásady subsidiarity vznese námitky 1/3 (případně 1/4 u návrhů legislativních aktů týkajících se prostoru svobody, bezpečnosti a práva) hlasů přidělených vnitrostátním parlamentům, musí Komise návrh tohoto aktu znovu přezkoumat, přičemž rozhodne o jeho zachování, změně nebo stažení, a své rozhodnutí odůvodnit. Mechanismus tzv. „oranžové karty“ umožňuje změnu řádného legislativního postupu na mimořádný v případě, že proti návrhu legislativního aktu z důvodu nedodržení subsidiarity vznese námitky prostá většina hlasů přidělených vnitrostátním parlamentům a Komise se rozhodne návrh zachovat. Tento zvláštní legislativní postup spočívá v tom, že před ukončením prvního čtení dle řádného legislativního postupu zváží Rada a EP soulad návrhu legislativního aktu se zásadou subsidiarity. Pokud zaujme Rada kvalifikovanou většinou 55% svých členů nebo většinou odevzdaných hlasů v EP stanovisko, že návrh není v souladu se zásadou subsidiarity, nebude legislativní návrh dále zvažován. Vnitrostátní parlamenty mají dále možnost veta „obecné passerelle“ (čl. 48 odst. 7 SEU) – pokud Evropská rada zamýšlí přijmout rozhodnutí, které by vedlo k přechodu od jednomyslnosti ke kvalifikované většině nebo od zvláštního k řádnému legislativnímu postupu, oznámí se tato

tzv. „prezidentské“ kategorie, která vyžaduje ratifikaci prezidentem republiky. Důvodem pro klasifikaci Lisabonské smlouvy jako smlouvy podle čl. 10a Ústavy ČR je skutečnost, že na jejím základě získává Evropská unie některé nové pravomoci (srov. část II.2.2., policejní a soudní spolupráce v trestních věcech) a rovněž se mění způsob výkonu některých přenesených pravomocí (přechod od jednomyslnosti k hlasování kvalifikovanou většinou).

Podle odst. 2 článku 10 Ústavy ČR je k ratifikaci takové mezinárodní smlouvy třeba souhlasu Parlamentu ČR, a nebo alternativně, v případě existence ústavního zákona, souhlasu daného v referendu. Vláda ČR předpokládá ratifikaci Lisabonské smlouvy parlamentní cestou, kdy k souhlasu s ratifikací mezinárodní smlouvy podle článku 10a odst. 1 je v souladu s článkem 39 odst. 4 Ústavy ČR nezbytný souhlas 3/5 většiny všech poslanců a 3/5 většiny přítomných senátorů. Na své 22. schůzi přijala Poslanecká sněmovna dne 30. října 2007 usnesení, kterým žádá vládu, aby Lisabonskou smlouvu po jejím podpisu neprodleně předložila Parlamentu ČR k vyslovení souhlasu s ratifikací.¹⁷ Po vyslovení souhlasu obou komor Parlamentu ČR s ratifikací bude Lisabonská smlouva předložena k ratifikaci prezidentu republiky.

V. Vnitrostátní projednání Lisabonské smlouvy

Materiál byl před podpisem Lisabonské smlouvy zaslán k informaci předsedům zahraničních výborů Poslanecké sněmovny a Senátu Parlamentu ČR a Výboru pro evropské záležitosti Poslanecké sněmovny a Výboru pro záležitosti EU Senátu Parlamentu ČR.

VI. Dopady na státní rozpočet

Lisabonská smlouva nebude mít přímý hospodářský ani finanční dopad na státní rozpočet.

Vláda vyslovila souhlas se sjednáním Lisabonské smlouvy dne 4. prosince 2007. Lisabonská smlouva byla podepsána dne 13. prosince 2007 v Lisabonu. Za Českou republiku Lisabonskou smlouvu podepsali předseda vlády Mirek Topolánek a ministr zahraničních věcí Karel Schwarzenberg.

V Praze dne 25. ledna 2008

Ing. Mirek Topolánek v.r.

Předseda vlády

¹⁷ Usnesení Poslanecké sněmovny č. 465 z 22. schůze 30. října 2007 ke zprávě předsedy vlády o průběhu lisabonského summitu EU.